

ЩОДО МЕТОДИКИ РОБОТИ НАД ЛЕКЦІЄЮ

Чернишев В.Г., Молчанюк І.В. (*Одеський національний економічний університет, Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*)

Серед основних питань, які стосуються впровадження сучасних технологій навчання, є пошук можливостей органічного поєднання та взаємоузгодження традиційних методів реалізації навчального процесу з новими методами його інтенсифікації й активізації. Переорієнтація й перебудова усіх форм навчальної діяльності студентів (зокрема, лекцій) надасть можливість підвищити якості підготовки майбутніх фахівців. Підготовка лекції – творча і самостійна праця викладача. Лекція передує СРС і практичному (лабораторному) заняттю або семінару. Це дозволяє лектору давати матеріал, у якому він уявляє узагальнену структуру об'єкта чи явища, що вивчається, а також направляє СРС на підготовку до практичного заняття або семінару.

Лекція містить вступну частину, учбові питання та закінчення. Викладач нагадує студентам фрагменти попередньої лекції, на яких буде базуватись викладання лекції. Вступ має бути коротким, його ціль – підготувати студентів до сприйняття сутності учбових питань лекції. Немає необхідності повністю нагадувати весь попередній лекційний матеріал, студент повинен як можна частіше користуватись підручниками, а не конспектом. Розгляд учбових питань складає основну частину лекції. Питання викладаються з врахуванням вимог сучасних педагогічних принципів навчання і методології. Кожне теоретичне положення треба ретельно обґрунтувати і довести з використанням найбільше доцільних для даної аудиторії методичних прийомів. Кожне учбове питання закінчується розкриттям перспектив розвитку його теорії і практики, а також короткими висновками, що логічно підводять до наступного питання лекції. В заключній частині висловлюється основна думка, а також логічний перехід до наступної теми лекції, даються рекомендації до СРС для поглиблення, розширення і практичного застосування знань за даною темою.

Методика роботи над лекцією містить такі етапи. *Відбір матеріалу для лекції.* Матеріал і формування змісту лекції, насамперед, починається з визначення її теми. Лектору треба детально ознайомитися із змістом цієї теми (добре або погано викладеним) в підручниках, якими користуються студенти, для того, щоб з'ясувати відсутні і застарілі відомості, а також матеріал, що потребує коректування. Слід продумати узагальнення, які треба зробити, виділити суперечні питання і чітко сформулювати свою точку зору на них. За всіма

темами лекцій доцільно накопичувати матеріал. Він складається із різноманітного фактичного матеріалу, журнальних статей, назв книг і виписок з них, записаних афоризмів тощо. Так, друга половина ХХ століття характеризується вибухом нової наукової інформації та новими досконалішими технологіями виробництва. Якщо на початку ХХ століття обсяг наукової інформації подвоювався кожні 20 років, то в другій половині – спочатку кожні 10 років, а наприкінці століття – кожні п'ять, а в окремих галузях через три і менше років. Не увесь зібраний матеріал обов'язково буде використатися, але викладач не буде діяти в «екстремному порядку».

Визначення обсягу лекції. Визначається темп викладання матеріалу. Це обумовлюється обмеженістю учбових годин дисципліни. Не треба йти шляхом планування читання на лекціях усього програмного матеріалу, що завдає шкоди повноті викладу основних питань. Лекція містить стільки інформації, скільки може бути засвоєно аудиторією. Лекцію можна «розвантажувати» від частини матеріалу - переносити її на самостійне вивчення. Досвід показує, що час самостійного вивчення матеріалу не повинен перевищувати 30-40% від лекційного часу.

Вибір послідовності та логіки викладання. При складанні плану лекції краще виділити самостійні розділи, після кожного з них зробити узагальнення; виділити інформацію, на якій необхідно сконцентрувати увагу студентів. Визначаючи логіку побудови лекції, слід чітко знати, який метод викладання буде застосований: індукції (від окремого до загального), дедукції (від загального до частинного) або аналогії (висновок про явище за схожістю з іншими відомими явищами). Починаючи лектори підібрані матеріали оформлюють у вигляді конспектів, більш досвідчені викладачі – у різного роду тез і планів.

Підбір ілюстрованого матеріалу. Таблиці, діапозитиви, рисунки, схеми, графологічні конструкції треба не тільки старанно відібрати, але і визначити послідовність їх демонстрації.

Виробка техніки читання лекції. Ніколи не треба читати лекцію. Лекція буде більш результативною, якщо викладач веде активний діалог з аудиторією, тримає себе невимушено, упевнено; переміщується по аудиторії і слідкує за тим, чи встигають студенти конспектувати. Доцільно повторювати якісь положення, періодично змінювати тембр голосу, робити логічні наголоси. Це треба продумати при підготовці лекції і для себе відмітити в лекційній моделі.

Отже, успіх прочитаної лекції, її висока якість в вирішальній степені залежать від методики вмілої підготовки.